Bewegen om in balans te blijven

Bijdrage van de CDA-fractie bij de Begroting 2026

Voorzitter, geacht college en beste collega-raadsleden,

De Begroting 2026 die voor ons ligt, vloeit voort uit de Kadernota die wij in juli met elkaar hebben vastgesteld. In deze Kadernota was het bezuinigingstraject Asten in Balans verwerkt, wat tot stand gekomen is na diverse sessies met: het college, de ambtelijke organisatie, de politieke partijen, de regionale samenwerkingsverbanden, belangrijke organisaties, verenigingen, ondernemers en - niet in de laatste plaats - met onze inwoners. Kort samengevat is er een bezuinigingstraject van € 3 miljoen ingezet, waarbij pijnlijke keuzes en verhoging van lasten niet te vermijden zijn geweest.

Wij hadden verwacht dat wij daarmee tot een sluitende meerjarenbegroting zouden kunnen komen. Echter, nieuwe ontwikkelingen uit onverwachte hoek gooien roet in het eten, waardoor we in 2027 en verder geen sluitende begroting meer hebben. De belangrijkste oorzaak hiervoor: de zorgkosten. Dit jaar hebben we al een bijstelling van € 1,6 miljoen gehad en voor de komende jaren verwacht het college ook fors hogere kosten, € 728.000,- per jaar.

Dit kan de gemeente Asten niet aangerekend worden. Wij moeten een wettelijke taak uitvoeren, en de daarmee gepaard gaande kosten komen volledig voor onze rekening. Als de landelijke overheid de herijking van het gemeentefonds zou doorvoeren dan zouden we jaarlijks € 1,6 miljoen hiervoor hebben en zou het budget toereikend zijn. Helaas heeft het Rijk dit nog niet doorgevoerd en daarmee laten ze ons in de kou staan. Ik kom hier later nog op terug.

Huishoudboekje op orde.

Wij zijn daardoor genoodzaakt om nog verder te bewegen om financieel in balans te blijven. Als gemeente Asten moeten wij nog meer pijnlijke keuzes maken om het huishoudboekje op orde te houden. Wij komen daarbij op een punt dat wij niet verder kunnen bezuinigen omdat wij anders dingen kapot gaan bezuinigen die belangrijk zijn voor Asten, zoals bijvoorbeeld onze lokale voorzieningen. En wat verdwijnt of kapot kan gaan komt ook niet meer snel terug. Ondanks deze moeilijke omstandigheden wordt er in de gemeente Asten een goed financieel beleid gevoerd. Bezuinigingsmaatregelen worden doorgevoerd, helaas gaat dit ook gepaard met lastenverhogingen en die zijn natuurlijk nooit leuk. Maar we hebben deze wel ingeperkt waar het kon. Echter, we moeten meer bewegen en nog beter en scherper op onze eigen winkel passen. Dat kan volgens ons op een aantal manieren:

1. Als eerste moeten we een betere onderbouwing hebben voor de ontwikkeling van de zorgkosten Sociaal Domein. Tot op heden wordt een vast bedrag per jaar meegenomen, terwijl de kosten de laatste jaren fors zijn gestegen. Ondanks eerdere vragen, is er vanuit het college nog steeds maar weinig informatie gegeven. Zonder deze informatie kunnen we hierop niet sturen en onze controlerende taak niet goed uitvoeren.

Met de data analist van de Peelgemeenten moet een (betere) inschatting te maken zijn. Daarnaast willen wij ieder kwartaal op de hoogte gehouden worden van de ontwikkeling.

2. Ook moet de impact van dit financiële risico beter meegenomen worden. We hebben ons budget dit jaar bijgesteld met € 1,6 miljoen voor de Jeugdzorg, maar kijkend naar de risicoparagraaf dan zien wij hetzelfde risicobedrag als vorig jaar. Met al het voorgaande in het achterhoofd zou dit bedrag eigenlijk opgehoogd moeten worden.
3. Scherper kijken naar onze kredieten en deze niet zonder raadsbesluit ophogen (voorbeeld aanpak illegale bewoning). Deze regel moeten we vastleggen en daarnaast als gemeenteraad jaarlijks alle kredieten doorlopen en ter discussie stellen. Het afgelopen jaar heeft dat meer dan € 100.000,- opgeleverd.

We hebben ruim voldoende (incidentele) middelen om tegenvallers deels op te kunnen vangen, maar zoals we al aangaven bij eerdere begrotingsbehandelingen is dit geen structurele oplossing. De bijdrage vanuit het Rijk voor de gemeente Asten – en veel andere gemeentes – zou eigenlijk structureel via het gemeentefonds verhoogd moeten worden. Daarbij is het nog onzeker of het nieuw te vormen kabinet daar invulling aan gaat geven. Terug naar de Begroting. Met dit alles in het achterhoofd en onze aanbevelingen voor een betere grip op onze uitgaven vinden wij dat er een goed en duidelijk stuk voor ons ligt, waarin veel goede inhoudelijke afwegingen gemaakt zijn. Die zijn helaas niet altijd leuk, maar wel noodzakelijk.

Trots op Asten.

Gelukkig kunnen wij ook concluderen dat wij in deze raadsperiode al goed op koers zitten met het realiseren van diverse projecten. Op het gebied van woningbouw is er nog nooit zoveel gebouwd in Asten als in de afgelopen jaren. Er is voortvarend gewerkt aan diverse uitbreidingsplannen voor de komende jaren, zoals bijvoorbeeld: Plan Loverbosch, Biesvelden, het invullen van vrijkomende schoollocaties en de uitbreiding in Ommel op locatie Hogeweg. In alle kernen wordt er geïnvesteerd in de herontwikkeling van parken en pleinen.
Er wordt er op diverse plekken geïnvesteerd in het aanpakken van wateroverlast. Verder wordt er ingezet op vergroening, maar financieel en spreekwoordelijk gezien groeien de bomen helaas niet tot aan de hemel. Het verenigingsleven in Asten zien wij als CDA-fractie als een verbindend element. Wij hebben ervoor gepleit om de subsidies richting verenigingen zoveel mogelijk intact te laten en de OZB voor verenigingen te compenseren. Asten is een aantrekkelijke gemeente en dat willen wij graag blijven. Het CDA staat voor een sterk, sociaal en toekomstbestendig Asten, waarbij wij zorgen voor elkaar, onze leefomgeving. Goed wonen, vele voorzieningen dicht bij huis, een actief verenigingsleven en veilige buurten maakt onze gemeente tot een aantrekkelijke woonomgeving. Daarnaast staan voor de opgave om de agrarische sector te verduurzamen en toekomstperspectief te bieden. Niet alleen aan de bedrijven die door willen gaan. Wij willen ook alternatieve mogelijkheden bieden voor de locaties die vrijkomen. Wij blijven ons inzetten voor een gezonde balans tussen inkomsten en uitgaven. Daarbij kan er wat ons betreft ingezet worden op het genereren van extra inkomsten, zoals subsidies. De meerwaarde van samenwerkingsverbanden moet kritisch bekeken worden. Zou bouwen we aan een toekomstbestendig Asten.

Stijging zorgkosten baart ons zorgen.

Iedereen moet in onze samenleving mee mogen en kunnen doen. Graag bieden wij een passende ondersteuning als dit nodig is voor het welzijn van onze inwoners. De afgelopen jaren hebben wij al gezien dat de kosten voor het Sociaal domein verder toenemen. Eerder in deze beschouwing hebben wij al aangehaald dat wij geconfronteerd worden met een forse stijging van de zorgkosten, omdat wij onze wettelijke taak uit moeten voeren. Graag zouden wij meer grip krijgen op deze dure, gedwongen jeugdzorgtrajecten. Maar hoe kunnen we dit bereiken? Het is immers een wettelijke verplichting. Is er een mogelijkheid dat er vanuit het Rijk hiervoor een voorziening getroffen wordt of dat er een fonds hiervoor wordt opgericht? Voor een kleine gemeente als Asten is dit niet te managen. Bijvoorbeeld: als in de toekomst het aantal cliënten nog verder toeneemt en wij nog een keer geconfronteerd worden met kostenstijgingen van enkele tonnen dan word je als gemeente genoodzaakt om nog verder te gaan snoeien. Dan zou bijvoorbeeld de sluiting van het zwembad een noodgedwongen oplossing kunnen zijn om het huishoudboekje weer op orde te krijgen. Dit willen wij als CDA-fractie absoluut niet. Met een zwembad kunnen wij onze ouderen laten blijven bewegen en samenkomen en bieden we kinderen hun zwemveiligheid. Ook zijn de sporthal en het zwembad essentieel voor bewegingsonderwijs en het verenigingsleven. Deze wegbezuinigen zou funest zijn voor onze gemeente en onze inwoners. Bovendien betekent dat ook dat inwoners moeten uitwijken naar Someren en Deurne. De Schop moet daarom blijven. Om de zorgkosten te kunnen beperken, zijn er in de Kadernota 3 draaiknoppen ingezet. Dit moet leiden tot een besparing van € 150.000,- per draaiknop vanaf 2027. Oftewel, een besparing van € 450.000,- per jaar. Met de stijgende zorgkosten in het achterhoofd, is het extra belangrijk om deze besparingen te realiseren. Uit de technische toelichting hebben we begrepen dat hiervoor nog geen uitgewerkte plannen zijn, wat ons zorgen baart. Wij vragen de wethouder dan ook om snel met een plan te komen en de raad goed te blijven informeren.

Wensen voor de toekomst.

Gezien de financiële situatie van de gemeente Asten, vinden wij het op dit moment niet verantwoord om met extra wensen te komen. Dat betekent, dat wij instemmen met de begroting. Daarmee zijn wensen voor de toekomst niet van tafel, maar deze kunnen pas ingezet worden als de financiële positie dit weer toe laat. Verder willen wij het college vragen om te kijken naar een paar ideeën die al eerder zijn aangedragen. Wij hebben twijfels geuit over de toegevoegde waarde van het Innovatiehuis de Peel. Mocht de toegevoegde waarde daarvan onvoldoende blijken te zijn, dan mag daar afscheid van genomen worden. Daarnaast hebben wij eerder gepleit voor het inzetten van een subsidie-adviseur, waarmee extra inkomsten gegenereerd kunnen worden. Dit zien wij nog niet terug in de begroting. Wij willen de wethouder vragen wat hiervan de status is?

Tot slot.

We gaan afronden.

Met Asten in Balans was er een ombuigingstraject ingezet van € 3 miljoen. Door de explosieve stijging van de zorgkosten bleek dit niet voldoende te zijn om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. Dit is pijnlijk om te moeten constateren, want het voelt daardoor alsof het harde werk van het college, de ambtelijke organisatie en de gemeenteraad ten dele teniet wordt gedaan.

Voorzitter, een begroting is niet van elastiek. Er heeft al veel rek in ons denken en vermogen om te bezuinigen gezeten, maar de rek is er wat ons betreft nu echt uit.

Daardoor vinden wij het op dit moment niet verantwoord om met extra wensen te komen. De wensen zijn daarmee niet van tafel, maar deze kunnen pas ingezet worden als de financiële positie dit weer toelaat. Als kleine gemeente worden wij tekortgedaan door het Rijk. Wij roepen daarom het college op om alle invloed aan te wenden richting bijvoorbeeld de K-80 (platform van ruim 80 kleine gemeentes in Nederland) en de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) zodat er een krachtige lobby richting Den Haag in beweging komt. Daarbij staat u niet alleen. Als CDA Asten zullen wij als onderdeel van een (gelukkig tegenwoordig weer) grotere nationale partij, onze invloed en connecties in de Provincie en in Den Haag gebruiken om deze lobby extra kracht bij te zetten.

Wij wensen het college en de ambtelijke organisatie veel succes bij het ontwikkelen en uitvoeren van alle plannen die opgetekend zijn in de begroting voor 2026 en de jaren daarna.

(Tot zover in eerste termijn)

Fractie CDA:
Rico ter Voert (fractievoorzitter)
Jelle van Deursen
Geert van den Eijnde
Joris van Lierop
Daniël van Schijndel
Tim van Helmond
Erik van Zeeland

CDA Asten Heusden Ommel